

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Academic Journal of History And Idea

ISSN: 2148-2292

Ertuğrul Fırkateyni

CILT/VOLUME SAYI/NUMBER YIL/YEAR

8

3

2021

EYLÜL/SEPTEMBER

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Academic Journal of History and Idea
Академическая История и Мысль

Cilt / Volume / Кожа Sayı / Number / Номер Yıl / Year / Год
8 3 2021

ATDD ©

Tel/Tel/ Тел
+90 533 310 2773

E-posta / E-mail / E- сообщение
akademiktarihvedusunce@gmail.com,
akademiktarihvedusunce@yandex.com

Web / Веб-Сайт
<http://dergipark.gov.tr/atdd>,
<http://www.akademiktarihvedusuncedergisi.org/>

Türkiye / Turkey / Турция

ATDD

ISSN: 2148-2292

İmtiyaz Sahibi / Published By/ Держатель Концессии

Hakan Yılmaz

Başeditör/Editor in Chief/ главный редактор

Prof. Dr.Yusuf Kılıç, PAU., Turkey

Editörler / Editors / Редакторы

Doç. Dr. İrade Memmedova, AMİA, Azerbaijan

Doç. Dr.Seadet Shikhiyeva, AMİA, Azerbaijan

Doç. Dr. Emin Kırkıl, MCBÜ, Turkey

Uzm. Hakan Yılmaz, MEB., Turkey

Dr.Öğretim Üyesi Halil İbrahim Demir, MAKÜ, Turkey

Dr. Öğretim Üyesi Ferdi Çiftçioğlu, MCBÜ, Turkey

Dil Editörleri/ Language Editors/ ЯЗЫКОВЫЕ РЕДАКТОРЫ

Veysel Karani Gülersoy

Dr. Ahmad Jabbari

Sevinç Sayan Mammdova

Elmira Ismayilova

Huriye Şen

**Yayın Kurulu / Editorial Board / Редакционная Коллегия
Журнала**

Prof. Dr. Yagub Mahmudov, AMİA, Azerbaijan
Prof. Dr. Tofiq Necefli, AMİA, Azerbaijan
Prof. Dr. Kerim Şükürov, AMİA, Azerbaijan
Prof. Dr. Ayşe Kayapınar, Tekirdag Univ., Turkey
Prof. Dr. Peter Golden, Rutgers Univ., USA.
Prof. Dr. Hatice Palaz Erdemir, CBU., Turkey
Prof. Dr. Ercan Haytoğlu, PAU, Turkey
Prof. Dr. Alfina Sibgatulina, Moscow Univ. Russia
Prof. Dr. Yusuf Kılıç, PAU., Denizli, Turkey
Prof. Dr. Juliboy Eltazarov, S.R.I. Univ. Uzbekistan
Prof. Dr. Selma Ünlü, AU., Turkey
Prof. Dr. Shohistahon Uljaeva, Uzbekistan
Doç. Dr. Güntekin Necefli, AMİA, Azerbaijan
Doç. Dr. İrade Memmedova, AMİA, Azerbaijan
Doç. Dr. Xatire Quliyeva, AMİA, Azerbaijan
Doç. Dr. Elnur Ağayev, LAU, Cyprus
Dr. Öğr. Üyesi. Abdurrahim Tufantoz, Yuzuncu Yıl Univ., Turkey
Doç. Dr. Emin Kırkıl, CBU., Turkey
Ayten Dirier, Turkey
Dr. Mileushe Gaynanova, Kazan S.U., Tataristan

İNDEX VE VERİTABANLARI/ IDEX AND DATABASES/ИДЕКС И БАЗЫ ДАННЫХ

online

ODTÜ
METU

POL-index
Polska Baza Cytowań

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Academic Journal of History and Idea
Академическая История и Мысль

Hakemlere Teşekkür / Reviewer Acknowledgement

*Yagub Mahmudov
Sami Tekin
Hande Kılıçarslan
Biray Çakmak
Fatma İnci
Nezahat Belen*

*Tofiq Necefli
Namık Musalı
Selma Yel
Fatma Pınar
Cevdet Teke
Bülent Yıldırım
Mübariz Ağalarlı*

*İrade Memmedova
Alfina Sibgetullina
Seadet Şihyeva
İbrahim Üngör
İhsan Burak Birecikli
Naime Didem Öz*

*Nurettin Gülmez
Yusuf Kılıç
Namık Musalı
Gulchexra Fayzullayeva
Qiyas Shukurov*

*Kamil Veli Nerimanoğlu
Nilgün Nurhan Kara
Fatih Uslu
Abbas Karaağaçlı
Merve Üner*

*Tattigul Kartayeva
Ahmad Jabbari
Metin Eren
Hilal Şahin
Ozan Yılmaz*

*Mithat Aydın
Ercan Haytoğlu
Talat Koçak
Xatire Guliyeva
Nurgül Bağcı*

*Besire Azizaliyeva
Süleyman Tüzün
Hacı Çoban
Ayşegül Karakelle
İbrahim Halil Erdoğan*

*Juliboy Eltazarov
Xuraman Hummatova
Elif Aksoy
Aslan Hebibov
Aylin Doğan*

*Fatma İnce
Minara Aliyeva Çınar
Faig Elekberov
İnci Türkoğlu
Cavid Qasimov*

*Terane Turan Rehimli
Hikmet Çiçek
Mileushe Gaynanova
Yıldız Deveci Bozkuş
Şinasi Sönmez*

*Emin Kırkıl
Orhan Yazıcı
Ahmet Aksın
Abdurrahim Tufantoz
Shokir Gofforov
Levent Merçin*

İçindekiler / Contents / Содержание

Makaleler/ Articles/ Статьи

Araştırma Makaleleri/ Research Articles/ Исследовательские Статьи

- 1 ***Osmanlı Devleti'nde Amerikalı Misyonerlerin Antlaşma Hakları*** **769-798**
Treaty Rights of American Missionaries in the Ottoman State
Договор о правах американских миссионеров в Османской империи

Füsun Çoban Döşkaya

- 2 ***Yassıada'da Bir Sadrazam Torunu: Perihan Arıburun*** **799-830**
The Grandchild of A Grand Vizier in Yassıada: Perihan Arıburun
Внук великого визиря в Яссиаде: Перихан Арыбурун

Filiz Çolak

- 3 ***Azərbaycan Siyasi Təşkilatları və Bakıda İnqilabi-Demokratik Hakimiyyət (Mart 1917- Mart 1918)*** **831-853**
Azerbaijani Political Organizations And The Revolutionary Democratic Government In Baku (March 1917 – March 1918)
Азербайджанские Политические Организации и РеволюционноДемократическая Власть в Баку (март 1917 - март 1918)

Aygün Əzimova

- 4 ***مسلمان ڤر قرآن حقوق ڤر رسي*** **854-870**
Quran Rights Over Muslim
Права -Коран-а на мусульман

Abdul Wakil Ayar -Abdul Halim Hakimi

- 5 ***Türk Birliğinin Pedagojik Bileşeni: Türk Dünyası Gaspıralı Programı*** **871-894**
Pedagogical Component of the Turan Union: Turkish World Gaspıralı Program
Педагогический компонент Турецкого союза: Программа Гаспирали турецкого мира

Kemal Girgin

- 6 ***Bir Cumhuriyet Kurumunun Analizi: Bursa Halkevi'nin Sosyo Kültürel Faaliyetleri*** **895-917**
Analysis of a Republican Institution: Socio-Cultural Activities of Bursa Community Center
Анализ республиканского учреждения : Социокультурная деятельность Общественного центра в Бурсе
Berrin Sarıtunç
- 7 ***Kuzey Afrika'da Senûsiyye Tarikatı Zâviyeleri ve İlme Hizmetleri (XIX. Yüzyıl)*** **918-951**
The Zawiyas of the Sanusi Order in North Africa and Their Services on the Islamic Scholarship (XIXth Century)
Завия из ордена Сануси в Северной Африке и их услуги по исламской науке (XIX век)
Jomma Gh Daw Alwarshfani - Cevdet Yakupoğlu
- 8 ***İlyas Əfəndiyevin Hekayələrində Xalq Yaradıcılığının İzləri*** **952-967**
Traces of folk art in the stories of İlyas Efendiyev
Следы народного творчества в рассказах Ильяс Эфендиева
Reyhan Manafova
- 9 ***Kuvayı İnzibatiye / Hilâfet Ordusu*** **968-983**
Kuvayı İnzibatiye/ Army of the Caliphate
Кувайи Инзбатие - Армия Халифата
Ayten Başabaş Dirier
- 10 ***Nasîruddîn Tûsî'nin Ahlâk-ı Nâsirî Eserinde Talim-Terbiye ve Tedris Üzerine Görüşleri*** **984-1001**
Nasîruddîn Tûsî's Views on Training-Discipline and Education in the Work of Ahlâk-ı Nâsirî
Взгляд Насираддина Туси по вопросам образования и преподавания в книге Ахлак-ы Насиры
Yeşim Kuyumcu
- 11 ***Şəkinin Qədim Dövr Qadın Zinət Əşyaları*** **1002-1017**
Ancient Women Jewelry of sheik
древние женские украшения шеки
Elşən Abdurahmanov - Aygül Xəlilova

- 12 ***Rotşıldler ve Bakü Petrolü*** 1018-1033
The Rodscihlds and Baku Ail
Родсильды и Баку Айл
Telman Nusretoğlu
- 13 ***TBMM'deki Urfa Milletvekilleri Üzerine Sosyo-Politik Bir Değerlendirme (1946-2015)*** 1034-1065
A Socio-Political Evaluation On Deputies Of Urfa In The Grand National Assembly Of Turkey (1946-2015)
Социально-политическая оценка депутатов Урфы в Великом Национальном Собрании Турции (1946-2015)
Nurettin Gülmez
- 14 ***19. Yüzyılın İlk Yarısında İzmir Nüfusunun Kaynakları*** 1066-1086
Sources of Izmir Population in the First Half of the 19th Century
Источники населения Измира в первой половине
Ferhat Berber- Mustafa Mesut Özekmekçi
- 15 ***Cumhuriyet Döneminde Denizli'de Eğlence Hayatına Bir Bakış*** 1087-1116
An Overview of Entertainment Life in Denizli in The Republican Era
Взгляд на развлекательную жизнь в Денизли в эпоху республиканцев
Ercan Haytoğlu- Funda Akoğlu
- 16 ***Geleneksel Deve Güreşleri ve Halı Gecesi*** 1117-1135
Traditional Camel Wrestlings and Carpet Night
Традиционная борьба на верблюдах и Ночь ковров
Ayşegül Koyuncu Okca
- 17 ***Bəxtiyar Vahabzadənin poeziyasında istiqlalçılıq*** 1136-1149
Independence in the poetry of Bakhtiyar Vahabzade
Независимость в поэзии Бахтияра Вахабзаде
Günəş Quliyeva
- 18 □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□ 1150-1171
Free wise men in Attar's Masnavi
Свободные мудрецы в «Месневи» Аттара
Shadab Boroumand- Rohollah Hadi

- 19 ***Milli Muhalefet Cephesine Karşı İktidarın Yanıtı: Vatan Cephesi*** 1172-1188
Reply of The Ruling Party to National Opposition Front: Fatherland Front
Ответ правительства против Национального оппозиционного фронта: Отечественный фронт
Çiğdem Aydoğmuş
- 20 ***İstanbul Şadurvanları*** 1189-1211
Istanbul Fountains
Фонтаны Стамбула
Fatma Sedes
- 21 ***Siber İstihbarat Kapsamında: Echelon İstihbarat Sistemi*** 1212-1234
Within the scope of Cyber Intelligence: Echelon Intelligence System
В рамках киберразведки: разведывательная система Echelon
Elvin Abdurahmanlı
- 22 ***Seyf-i Fergâni'nin Divan'ında Vezin Türleri*** 1235-1248
Types of Prosody In Seyf-i Fergâni's Diwan
Виды Просодии в Диван-е Сейф-и Фергани
Hakan Yaman
- 23 ***Assimilation Policies Applied to Iranian Turks*** 1249-1259
İran Türklerine Uygulanan Asimilasyon Politikası
Политика ассимиляции применительно к иранским туркам
Girayalp Karakuş
- 24 ***Osmanlı Dönemi Medine Tarihinin Kaynakları (923/1344 - 1517/1925 Tarihleri Arası Medine Şer'iyeye Sicilleri)*** 1260-1292
Sources of Medina History in Ottoman Period (Medina Sharia Registers between 923/1344 - 1517/1925)
Источники истории Медины периода Османской империи (Реестр шариата Медины между 923/1344 - 1517/1925)
Rahmi Tekin
- 25 ***Varlık Vergisinin (12 Kasım 1942) İzmir Basınına Yansımaları*** 1293-1324
Reflections Of The Wealth Tax (November 12, 1942) On İzmir Press
Отражение Налога На Активы От 12 Ноября 1942 Года В Измирской Прессе
Nurettin Gülmez- Sena Cesur

